YmV@eduskunta.fi

U 84/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi jätteiden siirroista sekä asetusten (EU) N:o 1257/2013 ja (EU) 2020/1056 muuttamisesta (jätteensiirtoasetus)

Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry:n lausunto jätteensiirtoasetuksen muutosta koskevasta U-kirjelmästä

Tiivistelmä

- **Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry pitää asetusehdotuksen tavoitteita yleisesti ottaen hyvänä. Keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi on vielä tarpeen kehittää.**
- **Turvallisten kierrätysmateriaalien (esimerkiksi metallit ja paperi) sujuva liikkuvuus myös EU:n ulkopuolelle tulee varmistaa. Tämä edistää jäteperäisten raaka-aineiden ja neitseellisten raaka-aineiden tasavertaisempaa kohtelua.**
- **Kahden naapurivaltion välistä jätteiden siirtoa tulisi sujuvoittaa niin, että se vastaisi tällä hetkellä sallittua raja-alueiden välistä yhteistyötä. Pohjoismainen yhteistyö jätteiden käsittelyssä on kannatettavaa.**
- **Suomen kannassa olisi tarpeen tuoda esiin se, että kierrätysmateriaalien tarjontaa vahvistava sääntely ei yksinään riitä kiertotalouden vauhdittamiseksi. Vastapainoksi tarvitaan kierrätysmateriaalien kysynnän edistämistä muun sääntelyn kautta.**
- **Viranomaistulkintoja on yhtenäistettävä eri jäsenmaissa. Suomi voi kehottaa komissiota toimenpiteisiin (mm. end-of-waste-kriteerit ja jäteluettelon päivitys).**

Kierrätysmateriaalien sujuvat siirrot rajojen yli edistävät kiertotaloutta

YTP:n jäsenyritykset vastaavat merkittävästä osasta Suomen rajan yli liikkuvista laillisista jätesiirroista. Sujuvat siirtomenettelyt ovat sekä yritysten että kiertotalouden etu, ja EU:n sisäisten siirtojen sujuvoittaminen on toivottavaa.

YTP ehdottaa, että Suomen kantaan lisätään seuraava kohta: **”Kiertotalouden edistämisen kannalta on tärkeää kehittää menettelyjä, joilla helpotetaan kierrätettävien jätteiden siirtoja EU:n sisällä ja varmistetaan turvallisten kierrätysraaka-aineiden mahdollisimman sujuva liikkuvuus maailmanlaajuisesti.”**

Perustelut:

Kiertotalous ei toimi vain EU:n sisällä. Globaaleilla raaka-ainemarkkinoilla on oleellista, että ympäristön ja terveyden kannalta riskittömät kierrätysmateriaalit voivat liikkua sujuvasti myös EU:n ulkopuolelle. Sääntely, joka käytännön tasolla voi johtaa liiallisen byrokratian takia nk. vihreiden jätteiden viennin estymiseen EU:n ulkopuolelle, ei ole kannatettavaa.

YTP kannattaa tarkkoja rajauksia ja jopa kieltoja muiden kuin turvallisiksi katsottujen kierrätysmateriaalien viennin osalta. YTP pitää erittäin hyvänä ehdotuksia laittomien jätesiirtojen kitkemiseksi.

Naapurimaiden välistä yhteistyötä sujuvoitettava

Jätteensiirtoasetuksen 30 artikla sallii sujuvat jätteiden siirrot kahden naapurivaltion välillä niiden raja-alueilla. Näin menetellään Suomen ja Ruotsin raja-alueella Pohjois-Suomessa.

YTP ehdottaa, että artiklaa 30 vastaava yhteistyö laajennettaisiin koskemaan naapurivaltioita kokonaisuudessaan, ei siis vain raja-alueita. YTP ehdottaa asiaa lisättäväksi soveltuvassa muodossa valtioneuvoston kantaan.

Perustelut:

Naapurivaltioiden välisellä yhteistyöllä ja sujuvilla jätesiirroilla näiden valtioiden välillä mahdollistettaisiin investoinnit Pohjoismaissa niissäkin tapauksissa, että jätemäärät eivät yksinään ole riittävät kansallisen investoinnin pohjaksi. Kahden välisten sopimusten laajentamisella raja-alueita laajemmaksi voitaisiin edistää jätteen kustannustehokkaampaa käsittelyä ja sujuvoittaa siirtoja. Esimerkiksi Suomen, Ruotsin ja Norjan välinen yhteistyö voisi koskea laajemmin koko aluetta eikä vain raja-alueita.

Ehdotus edistää kierrätysmateriaalien markkinoita vain osittain – myös kysyntää edistäviä toimenpiteitä tarvitaan

Komission arvion mukaan ehdotus lisäisi EU:ssa saatavilla olevia uusiomateriaaleja, jotka korvaisivat neitseellisiä materiaaleja raaka-aineena useilla EU:hun sijoittautuneilla teollisuudenaloilla.

YTP pitää myönteisenä, että jätteensiirtoasetuksella vahvistetaan EU:n sisäisiä uusiomateriaalimarkkinoita. **Suomen kannassa olisi kuitenkin hyvä tuoda esiin, etteivät tarjontaa vahvistava sääntely ja toimenpiteet yksinään riitä kiertotalouden vauhdittamiseksi. Tarvitaan myös kierrätysmateriaalien kysynnän edistämistä sekä sääntelyn että muiden toimenpiteiden kautta.**

Perustelut:

EU:n jätteitä koskeva sääntely on keskittynyt pitkälti jätteiden erilliskeräyksen lisäämiseen. Vähemmän on kiinnitetty huomiota siihen, mistä kerätylle ja käsitellylle jätteelle saadaan kysyntää. Kierrätysmateriaalit eivät tällä hetkellä pärjää hintakilpailussa neitseellisille materiaaleille. Kierrätysmateriaalien vientiä EU-maiden ulkopuolelle voidaan pitää jossain määrin osoituksena siitä, ettei sisämarkkinoilla ole riittävästi kysyntää jäteperäisille raaka-aineille.

Jätteensiirtoasetus ei ole kysynnän edistämiseen sinänsä soveltuva työkalu, mutta **Suomen tulisi peräänkuuluttaa kysyntää edistäviä toimenpiteitä laajasti kaikissa jätteiden hyödyntämistä koskevissa kannanotoissaan.**

Viranomaistulkintoja yhtenäistettävä EU:ssa

Merkittävä este sujuville jätteiden siirroille ovat eri EU-maiden viranomaisten vaihtelevat tulkinnat esimerkiksi jätteen luonteesta. **YTP ehdottaa, että Suomen kantaan lisätään kehotus komissiolle: Valtioneuvosto kannustaa komissiota laatimaan unionin laajuisia end-of-waste-kriteerejä tulkintaeroavaisuuksien vähentämiseksi. Valtioneuvosto niin ikään kannustaa komissiota päivittämään jäteluettelon.**

Perustelut:

EU:n laajuiset jätteeksi luokittelun päättymistä koskevat kriteerit (end-of-waste) edistäisivät yhtenäistä tulkintaa jätteen luonteesta. Myös ajastaan jälkeen jääneen jäteluettelon päivittäminen nykytilaa vastaavaksi edistäisi tasavertaisempaa kohtelua eri maissa.